

Folkbildningsrådet

LOs yttrande över Remiss ang. statsbidragssystem och nya villkor för folkhögskolan

LO har beretts möjligheten att inkomma med synpunkter på ovan nämnda remiss. Arbetarrörelsen driver flera olika folkhögskolor och därtill spelar folkhögskolan i dag en viktig roll för kompetensförsörjning och individuell frigörelse, genom dess framgångsrika sätt att förflytta människor i utbildningssystemet och ta dem närmare en yrkesutbildning.

Sammanfattning av LOs synpunkter på förslagen i remissen

- LO välkomnar skrivningar om folkhögskolans och bildningens betydelse, men ser med oro på att en del av de kriterier som nu föreslås för statsbidrag är oprecisa och svåra att definiera eller tolka. Kriterier för utbetalning av statsbidrag ska utformas kortfattat och konkret, med begränsat utrymme för tolkningar.
- LO anser att förslaget måste förtydligas vad gäller sanktioner och möjligheter till att få beslut baserade på kriterierna prövade.
- LO anser att förslaget tydligare måste skilja på krav avseende *Folkhögskolans ledning och personal* respektive krav som avser *Organisation av verksamheten*.
- LO anser att det är nödvändigt att använda tydliga och etablerade definitioner vad gäller fjärr- och distansutbildning, både för att upprätthålla önskad kvalitet, men också för att skapa förutsägbarhet och rättssäkerhet vid beslut om statsbidrag.
- LO anser att kravet på individuella studieplaner för särskild kurs är alltför detaljerat.
- LO tillstyrker förslaget om att statsbidrag ska sökas och tilldelas för treårsperioder, men måste påtala att denna modell också förutsätter att statsbidragen räknas upp på ett förutsägbart sätt.

LO väljer att ge en övergripande kommentar samt fokusera på de delar i förslaget som LO särskilt vill betona eller problematisera.

LOs övergripande syn på förslaget

I yttrande till remiss om Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid (SOU 2024:4) tillstyrkte LO att den hittills-

varande självförvaltningsmodellen behålls och att Folkbildningsrådet fortsatt ska fördela statsbidraget till folkbildningen i myndighets ställe.

Det förelagda förslaget till föreskrifter gör nu istället Folkbildningsrådets verksamhet mer myndighetslik. LO ser med viss oro på detta.

LO ser också med oro på att en del av kriterierna är oprecisa och svåra att definiera. Det är förvisso viktigt att folkhögskolorna driver verksamhet med hög kvalitet, men när det i en föreskrift står att "verksamhet med hög kvalitet" ska prioriteras av Folkbildningsrådet öppnar det för en rättsosäkerhet. Hur ska kvalitet bedömas, och ska en verksamhet med bedömt högre kvalitet också få högre statsbidrag? Hur ska kvalitetskriteriet relatera till begreppet bildning?

LO välkomnar skrivningarna om vikten av bildning i förslagets avsnitt 2.2.1 Bildning och utbildning, men ser risker med att de i praktiken kommer att underordnas en mer instrumentell syn på folkhögskolans roll.

LO pekade i yttrandet till remiss om Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid (SOU 2024:4) också på en risk att allt mer av folkbildningens resurser kommer att åtgå till administration och kontroll. Det föreliggande förslaget till statsbidragssystem innehåller flera delar som ökar den risken.

LO anser att kriterier för utbetalning av statsbidrag ska utformas kortfattat och konkret, med begränsat utrymme för tolkningar. Det är nödvändigt, både för att beslut och bedömningar ska kunna motiveras sakligt av rådet, och för att de ska kunna förstås av folkhögskolorna.

LO anser också att förslaget måste förtydligas vad gäller sanktioner och möjligheter till att få beslut baserade på kriterierna prövade.

LOs kommentarer till specifika delar i förslaget

Några delar i förslaget som LO anser behöver revideras eller förtydligas:

Möjlighet att starta nya folkhögskolor

LO befarar att förslaget till krav för att starta en ny folkhögskola i avsnittet 3.3.2 *Nya statsbidragsmottagare* kommer att göra det mycket svårt för nya folkrörelser att starta folkhögskolor. Med ett strikt krav på antal genomförda deltagarveckor *innan* ansökan kommer sökande som inte redan har egen folkhögskoleverksamhet i praktiken att uteslutas. På sikt innebär detta ett hot mot att folkhögskolan som utbildningsform förnyas i takt med tiden.

En bättre lösning vore att nya folkhögskolor får startas under en försöksperiod av aktörer som uppfyller Folkbildningsrådets krav och att verksamheter som visar sig fungera sedan får permanentas.

Sammanblandning av ledningsfrågor med verksamhet

I avsnitt 3.3.5 *Folkhögskolans organisation* anser LO att Folkbildningsrådet blandar samman ledningsfrågor med hur utbildningen organiseras. Avsnittet bör delas upp i två, förslagsvis med rubrikerna *Folkhögskolans ledning och personal* respektive *Organisation av verksamheten*.

Folkhögskolans ledning och personal

LO vill påminna att en Folkhögskola har anställd personal inom en rad kategorier utanför själva utbildningen. Kravet på att folkhögskolan ska säkerställa att *alla anställda*, vilket skulle inkludera också till exempel fastighetsskötsel, ska ha relevant kännedom om statsbidragsvillkoren ter sig därmed onödigt långtgående. Risken är också stor att ett sådant krav kommer att leda till onödig administration och ändå kommer vara svår att följa upp.

Distansutbildning

Centrala delar i förslaget till statsbidragssystem och nya villkor för folkhögskolan, både i avsnittet 3.3.5 *Folkhögskolans organisation* och i 4.4 *Utbildningar på distans*, behandlar *distansutbildning*. Med tanke på att omfattning och utformning av distansutbildning kommer att vara en del i kriterierna för statsbidrag anser LO att förslaget måste ändras så att tydliga och väl etablerade definitioner används. I andra utbildningsformer används definitionerna *fjärr-* respektive *distansundervisning* enligt en definition där:

- *distansundervisning* är interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är *åtskilda i både rum och tid*, medan
- *fjärrundervisning* är interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är *åtskilda i rum men inte i tid*.¹

Vidare bör det i varje del av förslaget till föreskrifter som behandlar undervisning som inte sker på plats göras tydligt om det är *fjärr-* eller *distansundervisning* som avses.

Tydliga och etablerade definitioner är nödvändiga för att upprätthålla önskad kvalitet, men också för att skapa förutsägbarhet och rätts-säkerhet vid beslut om statsbidrag.

Studie- och etableringsplan

LO avstyrker förslagets krav på att en studieplan, som ska innehålla individuella mål för personlig utveckling, ska upprättas i samråd med varje deltagare på särskild kurs. Då särskilda kurser inom folkhög-

¹ Skollagen 1 kap 3 §

skolan spänner inom en rad ämnen och syften, exempelvis musik, foto och friskvård, anser LO att detta krav är alltför långtgående.

Undersköterskeutbildning

När det gäller undersköterskeutbildning anser LO att tolkningen av skrivningen i 11 §, det vill säga "ett innehåll som minst motsvarar det av Skolverket fastställda nationella yrkespaketet med kurser från vård- och omsorgsprogrammet", måste vara att det nationellt reglerade innehållet och omfattningen ska gälla.²

Med det sagt tillstyrker LO förslaget.

Treårsperioder

LO tillstyrker förslaget om att statsbidrag ska sökas och tilldelas för treårsperioder. Att för en längre period veta om antalet delatagarveckor gör det lättare för folkhögskolor att planera. LO vill dock påtala att denna modell också förutsätter att statsbidragen räknas upp, och inte som nu ligger på samma nivå flera år framåt i tiden, något som i praktiken innebär en neddragning motsvarande ett ökat kostnadsläge.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Johan Lindholm

Johan Enfeldt
Handläggare

² Skolverket, [Vård- och omsorgsprogrammet-VO25](#)